

Aan de Kamercommissies van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Buitenlandse Zaken

T.b.v. Algemeen overleg Wapenexportbeleid 22 november 2018

13 november 2018

Geacht Kamerlid,

In verband met het Algemeen Overleg Wapenexportbeleid van 22 november vragen Stop Wapenhandel, PAX, Amnesty International en Oxfam Novib graag uw aandacht voor het volgende.

De Nederlandse regering voert sinds enige jaren een restrictief wapenexportbeleid ten aanzien van de landen die betrokken zijn bij de oorlog in Jemen. Dit gaat met name om Saoedi-Arabië, dat een leidende rol in dit conflict speelt. De bijdrage van de Verenigde Arabische Emiraten in deze oorlog is echter eveneens groot maar onderbelicht. Er is dus alle aanleiding om ook militaire export naar de VAE zeer scherp te beoordelen.

In de afgelopen jaren betrof een van de grootste Nederlandse leveringen die van oorlogsschepen aan de VAE. De meeste internationale waarnemers gaan ervan uit dat de maritieme blokkade van Jemen een enorm effect heeft op de voedselsituatie in het land. Dit werd onlangs bevestigd in het rapport van de Group of Eminent Experts aan de VN Mensenrechtenraad.¹ Zij concluderen dat de internationale gemeenschap zou moeten afzien van het leveren van wapens die gebruikt kunnen worden in het conflict in Jemen. Eerder hebben wij² u al laten weten de export van marineschepen aan de VAE af te keuren juist vanwege de te verwachten bijdrage aan de maritieme blokkade. Wij zouden graag zien dat Nederland alsnog marine-gerelateerde exporten aan bij het conflict betrokken landen afwijst. Daarnaast blijkt dat andere landen van de coalitie ook wapens uit Nederland geleverd krijgen (Tabel 2015-2018 als bijlage).

Helaas slippen er met betrekking tot Saoedi-Arabië nog steeds producten tussendoor die met een volledig embargo wel zouden kunnen worden tegen gehouden. Stop Wapenhandel en PAX schreven in onze brief van 7 februari jl. al over de SOTAS communicatieapparatuur voor Abrams tanks die zonder vergunning geleverd zou mogen worden. Als Nederland niet wil bijdragen aan het conflict in Jemen, zou het de export van zulke apparatuur, vergunningplichtig of niet, aan banden moeten leggen, juist omdat verwerking van deze apparatuur in militaire goederen evident is.³ Uit het antwoord op vraag 28 vastgesteld 21 september n.a.v. de publicatie van het wapenexportverslag 2017⁴ maken wij ook op dat voor dit geval de genoemde meldplicht ook zou moeten gelden. Immers als Thales Nederland SOTAS apparatuur aan General Dynamics levert zal dat doorgaans voor inbouw in militaire systemen zijn. Wij zijn dan ook benieuwd hoe in het kader van die meldplicht gerapporteerd wordt en of de regering daarover meer informatie kan verschaffen.

¹ https://www.ohchr.org/Documents/Countries/YE/A_HRC_39_43_EN.docx

² <https://www.paxvoorvrede.nl/media/files/brief-ao-wapenexportbeleid-25-okt-2016.pdf>

³ <https://www.governmentcontracts.us/government-contracts/opportunity-details/NBD00159275714180992.htm?searchText=Intercom>

⁴ 22 054 Wapenexportbeleid Nr. 301, 21 september 2018 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-22054-301.html>

Ook andere militaire goederen van Nederlandse makelij komen nog steeds in Saoedi-Arabië terecht. Wij doelen hiermee op de componenten voor wapens die via derde landen, zoals de VS, die zonder wapenexporttoets door de Nederlandse overheid naar Saoedi-Arabië worden geëxporteerd. Evenals de meeste kleinere landen produceert Nederland weinig complete systemen maar worden militaire onderdelen geleverd aan landen van eindassemblage. In Nederland betreft de productie van componenten zo'n 72% van de totale export van militaire goederen.⁵

Uit de door Nederland gepubliceerde maandoverzichten blijkt dat vanaf 2015 onderdelen naar de VS zijn uitgevoerd voor wapensystemen die sindsdien ook vanuit de VS aan Saoedi-Arabië zijn geleverd, zoals bijvoorbeeld Apache gevechtshelikopters.

Al jaren leveren Nederlandse bedrijven onderdelen voor Apaches en zeker bij grotere vergunningen is de VS dan de enig genoemde (eind)bestemming, terwijl ook voor Nederlandse leveranciers duidelijk is dat er bijvoorbeeld orders voor Saoedi-Arabië lopen. Wij menen dat bij een restrictief wapenexportbeleid ook restricties op de export van componenten horen en verzoeken u bij de minister erop aan te dringen dat eindbestemmingen vaker en consequenter worden vermeld op de vergunningsaanvraag.

Voorts willen wij nogmaals benadrukken hoe belangrijk wij het vinden dat de Nederlandse overheid zich inspant te komen tot een Europees wapenembargo ten opzichte van Saoedi-Arabië en de coalitiegenoten in de oorlog in Jemen. In elk geval EU-voorzitter Oostenrijk is hier momenteel voorstander van. Ook andere landen, bijvoorbeeld, België, Duitsland en Finland hebben het afgelopen jaar kenbaar gemaakt niet langer wapenexporten aan het land toe te staan. Deze landen zouden met Nederland gezamenlijk moeten pleiten voor een EU embargo. Het mag niet zo zijn dat de belangen van de Britse en Franse wapenindustrie de spaak in het wiel van een geloofwaardige Europese wapenexportcontrole zijn.

Wij zouden het tenslotte toejuichen als ook parlementariërs in de Europese lidstaten zich samen met hun collega's in het Europees parlement uitspreken voor een wapenembargo. Al drie maal in drie jaar heeft het Europees parlement resoluties aangenomen⁶ die dat bepleiten; dat zou zich ook moeten vertalen naar 28 nationale moties die deze wens weerspiegelen.

Mocht u nadere informatie willen, dan kunt u contact met ons opnemen. Wij wensen u een goed debat.

Hoogachtend,

namens Stop Wapenhandel
Wendela de Vries, Onderzoeker en campaigner 06 506 522 06

namens PAX
Frank Slijper, Projectleider wapenhandel 06 126 227 27

namens Amnesty International – Nederland
Youssef Rahman, Senior Politiek Adviseur 06 14 688 653

namens Oxfam Novib
Dirk Jan Jalvingh, Policy Advisor Conflict and Humanitarian Response 06 2904 4983

⁵ Het Nederlandse wapenexportbeleid in 2017, p.12
<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2018/05/17/het-nederlandse-wapenexportbeleid-in-2017/het-nederlandse-wapenexportbeleid-in-2017.pdf>

⁶ De meest recente <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P8-RC-2018-0498&language=EN>

Wapenexportvergunningen naar landen in de door Saoedi-Arabië geleide coalitie (2015-2018)⁷

jaar	land van eindbestemming	goederen omschrijving	waarde (€)
2015	Egypte	Radar en C3-systemen	34000000
		Radartechnologie	50000
		Software voor radar- en C3-systemen	86258
		Delen voor periscopen voor onderzeeboten	253475
	Jordanië	Pantserplaten geschikt voor militair gebruik	25000
		Lucht-grondraketten met toebehoren	4750000
		Gepantserd voertuig, type Ford M8 (museumstuk)	69690
		Vrachtwagens en delen voor pantservoertuigen	4766800
	Qatar	Delen voor een Fennek verkenningsvoertuig	668603
		Delen voor militaire duikuitrusting	78670
		Fennek verkenningsvoertuigen	24477228
		Delen voor PzH 2000 houwitsers	65376
		Deel voor een PzH 2000 houwitser	55080
		Patronen, kaliber 7,62x51	1128957
		Delen voor PzH 2000 houwitsers	3524
		Delen voor PzH 2000 houwitsers	10013
	Saoedi-Arabië	Delen voor C-130 transportvliegtuigen	376392
		Deel voor een radarsysteem	592120
		Delen voor gevechtsvliegtuigen	400877
		Delen voor motoren van gevechtsvliegtuigen	431294
		Deel voor een Hawk trainingsvliegtuig	4893
	VAE	Patrouillevaartuigen	70000000
		Delen voor radar- en C3-systemen	47985
		Deel voor een radarsysteem	138465
		Delen voor militaire voertuigen	396026
		Deel voor een radar- en detectiesystemen	1107720
		Delen voor radar- en C3-systemen	2000000
Delen voor pantservoertuigen		320000	
2016	Egypte	Kabels voor sonarsysteem	678717
		Delen voor radar- en C3-systemen	59073
		Delen voor radar- en C3-systemen	19833
		Delen voor radar- en C3-systemen	800000
		Communicatiesysteem	680000
		Communicatiesystemen	3341500
		Communicatiesystemen	2040000
		Delen voor radar- en C3-systemen	33464
		Delen van radar- en C3-systemen	350000
	Jordanië	Reservedelen YPR pantservoertuigen	998591
		Cheetah PRTL voertuigen (luchtafweer)	6635000
		Militaire trucks en shelters	1572500
		Platen voor ballistische bescherming	25000
	Marokko	Delen voor fregatten	10000000
	Qatar	Delen voor duikuitrustingen	9249
		Delen voor communicatieapparatuur	16800
Saoedi-Arabië	Delen voor marineradarsystemen	21400	

⁷ Voor Qatar: exportvergunningen tot juni 2017

	VAE	Technologie voor radar en C3 systemen	100000
		Technologie voor radar en C3 systemen	200000
		Training en kennisoverdracht ILS	1360388
		Platen voor ballistische bescherming	25000
		Onderdelen voor brandstoftanks van vliegtuigen	98327
		Radar- en C3-systemen	20488660
		Delen voor radar- en C3-systemen	27520
2017	Bahrein	Delen voor rondzoekradarsystemen	500000
	Egypte	Delen voor radar- en C3-systemen	800000
		Deel voor radarsysteem	79050
		Delen voor JEEP M151 voertuigen	15258
	Jordanië	Delen voor simulatiesystemen	164980
		F-16 gevechtsvliegtuigen	76460000
	Marokko	Delen voor radar- en C3-systemen	7800
	VAE	Delen voor radar- en C3-systemen	200000
		Delen voor radarsystemen	163335
		Delen voor radar- en C3-systemen	1136356
Diverse producten voor ballistische bescherming		25000	
2018	Egypte	Communicatiesystemen	823300
		Programmatuur voor radar en C3 systemen	100000
		Delen voor radar- en C3-systemen	9542939
		Delen voor radar- en C3-systemen	120990
	Marokko	Deel voor een radarsysteem	79050
	Saoedi-Arabië	Kleppen	194
		CBRN decontaminatieapparatuur	18795
		Communicatiesystemen	3608
		Elektronische apparatuur voor tegenmaatregelen	219850
	VAE	Delen van lanceerinrichting voor geleide projectielen	105529
		Delen voor radar- en C3-systemen	200000
		Delen voor MK30 lanceerinrichting	306409
		Delen voor MK30 lanceerbuizen	107212
		Delen voor radarsystemen	4750
Delen voor radar- en C3-systemen		1000000	